

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Mosseros, Hobølelvas utløpsos i Vansjø, beskrivelse av fuglelivet i området

Statsforvalteren i Oslo og Viken, klima- og miljøvernavdelingen –
rapport 2/2024

Forord

Denne rapporten er utarbeidet av Rune Bergstrøm, Våler.

Rapporten gir en oversikt over fuglelivet i og rundt Bjørnerødvannet i Våler kommune. Den tar for seg forekomsten av en rekke fuglearter i området og områdets betydning for disse artene. Rapporten er basert på egne registrering og registreringer i Artskart.

Vi takker for bidraget til et bedre kunnskapsgrunnlag før beslutningen om vern som naturreservat foretas som del av prosessen med supplerende vern.

Moss, 20.3.2024

Karsten Butenschøn
seksjonsleder

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Tittel : Mosseros, Hobøelvas utløpsos i Vansjø, beskrivelse av fuglelivet i området
Dato : 20.03.2024
Forfatter : Rune Bergstrøm, Våler
Utgiver : Statsforvalteren i Oslo og Viken, klima- og miljøvernavdelingen
Rapportnummer : 2/2024
ISBN : 978-82-93931-44-7

Emneord : Mosseros, fugl, sangsvane, grågås, stokkand, krikkand, Våler, naturvern.

Antall sider : 22

Ansv. sign : Aase Richter

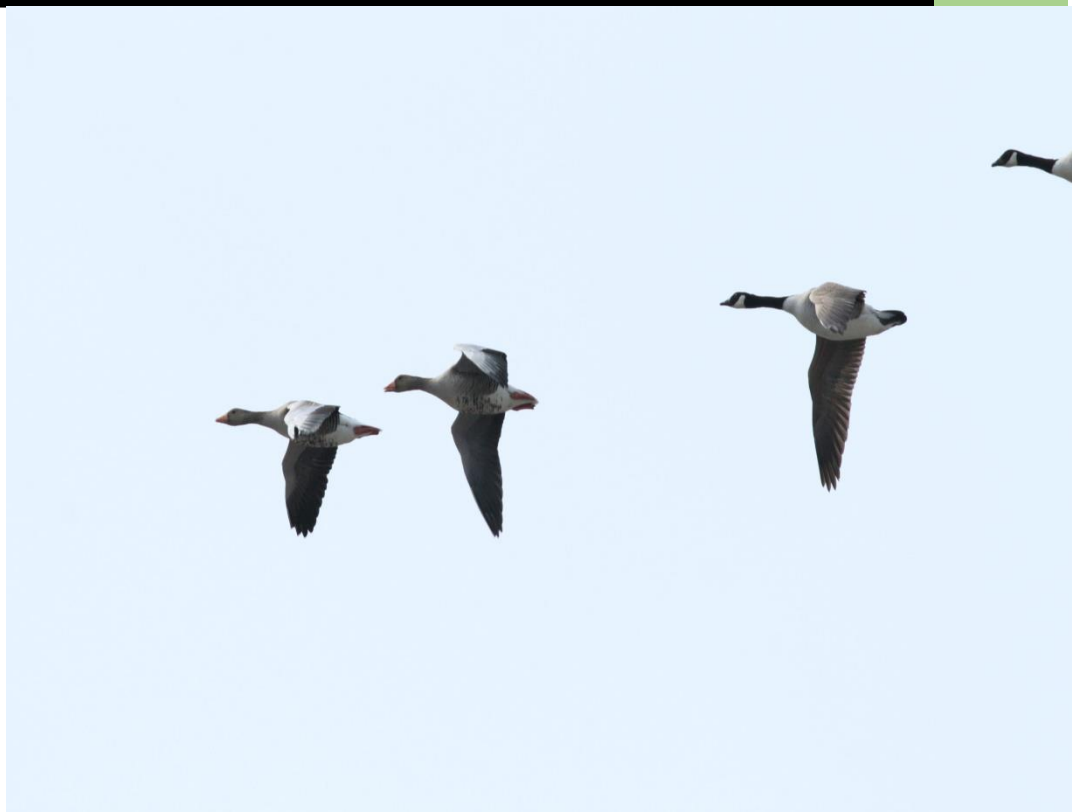
Alle foto : Rune Bergstrøm

Sammendrag : Rune Bergstrøm har utarbeidet denne oversikten basert på egne registrering i flere år og data fra Artskart.

Rapporten beskriver Bjørnerødvannets betydning for en rekke fuglearter og funksjonen området har for fuglene gjennom året.

Rapporten er del av kunnskapsgrunnlaget i verneprosessen for opprettelse av et naturreservat ved Bjørnerødvannet.

Mosseros, Hobølelvas utløpsos i Vansjø, beskrivelse av fuglelivet i området

Bergstrøm, Rune, februar- 2024

Mosseros, Hobølelvas utløpsos i Vansjø, beskrivelse av fuglelivet i området

Innholdsfortegnelse

BESKRIVELSE AV OMRÅDET OG DETS FUNKSJON FOR FUGLER	3
OMRÅDETS BETYDNING SOM RASTEOMRÅDE OG TREKKLOKALITET	5
NÆRMERE BESKRIVELSE AV FUGLEARTER SOM ER PÅVIST I OMRÅDET OG KREVER SPESIELLE FORVATNINGSHENSYN (PRIORITERTE ARTER) .	8
FORSLAG TIL FORVALTNINGSTILTAK	13
TILLEGG, KOMPLETT ARTSLISTE FOR MOSSEROSFLASKEN MED ANTALL REGISTRERTE FUNN AV ARTEN OG RØDLISTESTATUS.....	15

Alle foto: Rune Bergstrøm

Sammendrag

Mosserosflasken med tilstøtende deler av Vansjø, omkringliggende dyrka mark og skogsområder har et rikt og mangfoldig fugleliv. Antall arter observert her er høyt, men noe lavere enn for Bjørnerødvannet. Dette skyldes først og fremst at det foreligger færre observasjoner fra dette mer utilgjengelige området. Området har stor betydning for fugl som rasteområde og som trekklokalitet, særlig tidlig på våren. Arter som forekommer i større antall er sangsvane, grågås, kanadagås, stokkand, krikkand, toppand, laksand og kvinand og i mindre grad sent på høsten. Spesielt viktig ved Mosserosflasken er et større, sammenhengende gressområde hvor det kan være en god del rastende enkeltbekkasiner, skogsniiper, strandsniiper, piplerker og erler.

Området er viktigere som hekkeområde for våtmarksfugl enn Grepperødfjorden og Bjørnerødvannet. Dette skyldes trolig at det sammenhengende våtmarksområdet vest av utløpsosen for Hobøelva i Vansjø er en god del større enn på de andre lokalitetene. Det er samtidig naturlig godt skjermet mot ferdsel både til fots og med båt. Flere til dels sjeldne arter finnes i området. Hele 23 fuglearter som regnes som truet på den norske rødlista er funnet i området. Mosserosflasken har ulik funksjon som hekkeområde, næringsområde, rasteplass mm. for disse artene.

For fugl er hele området i denne delen av Våler kommune og Vansjø viktig. Landskapet som er sammensatt av næringsrike innsjøer, bukter, elver med kantvegetasjon, dyrket mark og skogteiger utgjør en viktig helhet for fuglelivet. Ulike deler benyttes til rasting, hekking, skjul, næringssøk o.a. Mosserosflasken er også svært viktig som matfat for gråhegre, fiskeørn, sivhauk, lerkefalk, måker, makrellterner, tårnseiler og svaler som hekker i nærområdet. Ulike deler benyttes til rasting, hekking, skjul, næringssøk o.a.

Følgende forvaltningstiltak foreslås:

- Vurdering av ferdselsforbud i perioden 1. mars til 15. april for å beskytte våtmarksfugler under trekk og rasting.
- Ferdsls med båt, kajakk o.l. begrenses til de eksisterende korridorer fra elva og eksisterende båtplasser og direkte ut i Vansjø
- Opprettholdelse av kantvegetasjon mot dyrket mark for å bevare viktig økologiske randsoner og minimere visuelle forstyrrelser.
- Stimulere til mer beitebruk, grasproduksjon og variert jordbruk i hele denne delen av kommunen for å gi bedre levekår for ulike fuglearter.
- Helikopteraktivitet på Rygge flystasjon bør reguleres slik at treningsaktivitet ikke foregår i lav høyde i nærheten av viktige fugleområder.

Beskrivelse av området og dets funksjon for fugler

Mosserosflasken, dannet av utløpsosen til Hobøelva i Vansjø, er et spesielt naturområde som har en viktig rolle for fuglelivet i regionen. Hobøelva, som kommer fra Østmarka ved Oslo, transporterer betydelige mengder leirpartikler og næringsstoffer fra store områder med

FIGUR 1 STRANDSNIPER PÅ VÅRTREKK

leiravsetninger og dyrket mark som den renner gjennom før den munner ut i Vansjø. Hovedløpet ut i Vansjø følger østsiden av Mosserosflasken, mens den gjenværende delen av området kjennetegnes av grunne vannflater med flyteplanter langs ytterkanten og høye sumpplanter som takrør, havsivaks og elvesnelle nærmere land.

På vestsiden av den siste elvesvingen før elva når Vansjø, utgjør et større gressbevokst våtmarksområde et viktig habitat for diverse vadefugler, gråhegrer og trekkfugler som erler og piplerker (se figur 1). Dette området er effektivt skjermet av kraftig buskas, hovedsakelig bestående av selje, hegg og salix-arter, mot dyrket mark lenger inn. Kunstige jordvoller fungerer som flomvern langs kanten mot jordbruksområder. Elvebredden, som strekker seg opp til Bjørnerødvannet, er omkranset av et sammenhengende belte av gråor, svartor og selje, som fungerer som viktige hvile- og hekkeområder for ulike fuglearter.

Mosserosflasken er spesielt viktig om våren som rasteområde for våtmarksfugler (dykkere, svaner, gjess og ender) og trolig også for en rekke vadefugler som vipe, enkeltbekkasin, skogsnipe og gluttsnipe, samt forskjellige spurvefuglarter som erler, piplerker og sivspurv. Selve våtmarksområdet er lite tilgjengelig fra landsiden, størstedelen er svært grunt og lite tilgjengelig med båt. Dette har ført til begrensede observasjonsdata sammenlignet med områder som Grepperød og Bjørnerødvannet som er lett tilgjengelig fra offentlig vei. Forfatteren har gjort de fleste observasjonene fra land på østsiden tidlig om våren, når det er et betydelig antall ender, gjess og svaner til stede. Observasjoner senere på året er gjort mer tilfeldig fra båt og kajakk.

Området har en stor produksjon av næring til fugler som raster og hekker i området. På våren er det et betydelig antall sangsvaner, grågås, kanadagås, stokkender, krikkender, kvinender, toppender, laksender m.fl. som oppholder seg der. Det er særlig viktig som rasteområde i fra

isen går og til andre områder blir mer tilgjengelige innover i landet. Det hekker også en god del par av stokkand og krikkender i området, samt noen kvinender og laksender. Det er viktigere som hekkeområde enn Bjørnerødvannet og Grepperødfjorden. Opptil 10 par toppdykkere er sett i kurtisespill på våren. Et stadig økende antall grågjess hekker i området (7 kull i 2023). Enkeltbekkasiner og vipper viser hekkeadfærd. Trolig har også sivhauk (kurtiseadfærd er observert flere ganger) hekket her. Flere vadefuglarter bruker elvebanken og dets gressbevokste området i NØ som rasteområde på trekket. Enkeltbekkasin, skogsnipe, strandsnipe, rødstilk og gluttsnipe forekommer jevnlig på vårtrekket. Enkeltbekkasin, skogsnipe og strandsnipe hekker trolig i området. Tidligere er det gjort hekkefunn av sothøne og sivhøne i området (1979 tallet). Disse er ikke påvist i senere år.

Området har også stor betydning som næringsområde for en rekke arter. Gråhegre og trane ses jevnlig på leting etter fisk og smådyr. Makrellterner, hettemåker og fiskemåker (trolig hekkefugl fra småøyer spredt i Vansjø) ses jevnlig i betydelige antall i området. Fiskeørn er vanlig å se på jakt hele vår- og sommerperioden. Sivhauk og lerkefalk ses jevnlig på jakt i området. Taksvale, låvesvale og tårnseiler benytter ofte våtmarksområdet til insektjakt. På vår og høst er det mange linerler i området, samt noen gulerler og piplerker.

Det er viktig at dette områdets funksjon for fugl ses i sammenheng med de andre våtmarksområdene, kulturlandskapet og skogteigene i området. Fuglene benytter ulike områder til næringssøk, resting, overnattingsplasser og hekkeområder. Hele Vansjø og denne delen av Våler som kalles Vassbygda, danner en mosaikk av landskapstyper som samlet byr på gode og viktige områder for fugl til ulike aktiviteter gjennom hele året (se kart figur 2).

En mer omfattende kartlegging av hekkebestanden og økt observasjon gjennom året vil ganske sikkert avdekke at Mosserosflasken har en enda større betydning for fuglelivet enn det dagens materiale tilsier.

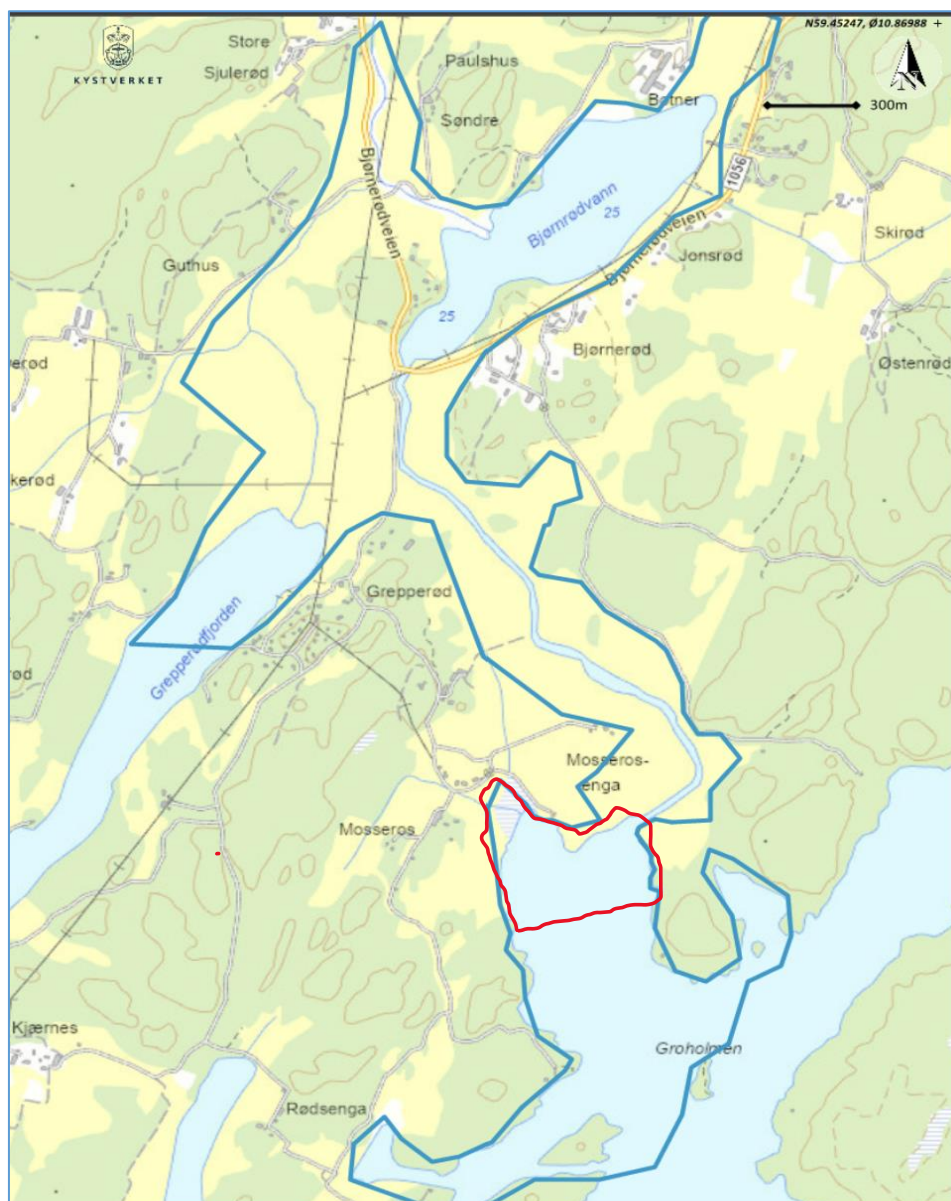

FIGUR 2 MOSSEROS, I SOMMERBILDE. MERK OMRÅDET MED GRESSVEGETASJON VEST FOR UTLØPSOSEN, AVGRENSET MED RØD STREK.

Områdets betydning som rasteområde og trekklokalitet

Stor vannføring i Hobølelva på våren fører til at isen forsvinner tidlig i hovedløpet ut i Vansjø. Så snart isen forsvinner er sangsvaner, grågjess, kvinender, laksender og stökkender på plass. Noe senere kommer toppender og krikkender. Toppdykkere er også raskt på plass. Mange av disse våtmarksfuglene flyr ofte mellom eks. Grepperødfjorden, Bjørnerødvannet og Mosserosflasken. På dagen beiter de ofte på ulike jorder i området. Dette avhenger ofte av hva som har blitt dyrket, midlertidige vannpytter som oppstår på jordene i nedbørsperioder mm. Det er ikke like mye data fra Mosserosflasken som det er fra Bjørnerødvannet. Men de som foreligger viser at vårtrekket har ganske lik utvikling i disse to områdene. De er svært viktige som tidlig trekk- og rastelokalitet. Avhengig av tidspunkt for isløsning i området ankommer gjess, sangsvaner og

ender i store antall. Det er særlig i mars hvor de største antallene av disse artene påvises. Utover i april vil mengden fugl avta raskt da andre områder blir isfrie lenger innover og nordover i landet. Vadefuglene kommer noe seinere i april/mai, mindre antall enkeltbekkasiner, skogsniper og strandsniper kan da raste på gresslettene hvis vannstanden er gunstig. Seint på høsten kommer noen sangsvaner og gjess tilbake i området. Siden grunneierne i mange år har innført et frivillig jaktforbud i området, er det en del våtmarksfugl som overnatter i området i jakttiden.

FIGUR 3. OVERSIKT OVER DET SAMMENHENGENDE OMRÅDET SOM ER VIKTIG FOR FUGLELIVET KNYTTET TIL DENNE DELEN AV VANSJØ. RØD GRENSE VISER DET VIKTIGSTE OMRÅDET FOR FUGL KNYTTET TIL VÅTMARK I MOSSEROSOMRÅDET

Områdets betydning som hekkeområde

Mosserosflasken er det området som har størst betydning som hekkeområde i forhold til Bjørnerødvannet og Grepperødfjorden. Dette skyldes sannsynligvis at området har våtmarksområder av større utstrekning enn de andre lokalitetene. Siv og gressområdene med skjermende buskvegetasjon på vestsiden av Hobølelvas utløp har en bredde på 100 -300 meter. Dette i motsetning til de andre lokalitetene som stort sett har et ganske smalt belte rundt innsjøen og vassdraget. Det er samtidig lite tilgjengelig fra land og fra sjøsiden. Det er derfor flere par av toppdykkere, grågjess, stokkender, og krikkender som hekker her. Det er også flere sivpurv, enkeltbekkasiner og strandsniper å se i dette området i hekkesesongen. Det er ikke gjort noen systematiske hekketakseringer i området så mesteparten av vurderingene her baseres på observasjoner av voksne individer i hekketida. Det er også sett adferd som kan tyder

FIGUR 4 SANGSVANER OG TOPPENDER OPPHOLDER SEG I OMRÅDET PÅ VÅRTREKKET

på at sivhauk hekker i området. Ellers er mer sjeldne arter som nattergal, vannrikse, rørsanger hørt i hekketida på denne lokaliteten. For en del arter som ikke hekker i selve våtmarksområdet men i områdene rundt er dette et viktig næringsområde for å finne mat til ungekullene under oppveksten

Nærmere beskrivelse av fuglearter som er påvist i området og krever spesielle forvatningshensyn (prioriterte arter)

Miljøforvaltningen er basert på naturmangfoldlovens formålsbestemmelse og de gitte mål for artsforvaltningen. Et virkemiddel basert på denne loven er utpeking av prioriterte arter. Det legges vekt på:

- Arten har en bestandssituasjon eller bestandsutvikling som gjør at bestanden ikke kan opprettholdes over tid
- Arten har en vesentlig del av sin utbredelse i Norge
- Det er internasjonale forpliktelser til bevaring av arten

Kriteriene som gjelder for at arter skal være prioritert er gitt i tabellen under.

Kriterium	Forklaring
Prioritert art	Prioritert art i medhold av naturmangfoldloven
Fredet art	Fredet art i medhold av naturmangfoldloven
Truet art	Kategoriene Kritisk truet (CR), Sterkt truet (EN) og Sårbar (VU) i Norsk rødliste for arter, Norge (Artsdatabanken)
Spesiell økologisk form	Former eller underarter av arter av nasjonal forvaltningsinteresse som ikke vurderes i rødlisten
Annen spesielt hensynskrevende art	Andre arter av nasjonal forvaltningsinteresse, utvalgt av Miljødirektoratet
Nær truet art	Kategorien Nær truet (NT) i Norsk rødliste for arter, Norge (Artsdatabanken)
Ansvarsart	Norge har mer enn 25% av artens europeiske bestand
Fremmed art	Kategoriene Svært høy risiko (SE) og Høy risiko (HI) i Fremmedartslista (Artsdatabanken)

Et viktig kriterium her er om arten regnes som truet, dvs. at arten er oppført på den norske rødlista. Hele 24 arter påvist i dette området er oppført på den norske rødlista (arter som er

truet i ulik alvorlighetsgrad). I tillegg er det en som regnes som en norsk ansvarsart, det er svartbaken. I tillegg er en art regnet som en fremmed art (utsatt), dette gjelder kanadagås. Fremmede arter er ikke ønsket i norsk fauna.

På rødlista er det to arter som regnes som kritisk truet (CR), dette gjelder vipe og hettemåke. Vipe hekker fåtallig i tilknytning til området (gjerne på eller rett ved dyrket mark), bestanden går sterkt tilbake i området. Hettemåke hekker på noen mindre øyer spredt i Vansjø (nærmeste er Moskjæra naturreservat sør i Storefjorden og Daumannsholmene i Rosfjorden, totalt ca. 10- 15 par). Disse hettemåkene er ofte inne i Mosserosflasken på næringsøk eller sitter og hviler på noen av de mange større trærne som har kommet ned med elva og ligger spredt i området.

I kategorien sterkt truet er det påvist to arter, nemlig knekkand og makrellterne. Knekkand er det kun gjort ett funn av på trekk. Arten hekker meget fåtallig i grunne og næringsrike innsjøer i Norge. Dette er helt i ytterkant av artens utbredelse i Europa. Det er ikke påvist, eller vært mistanke om hekking av denne arten i området. Makrellterne hekker flere steder i Vansjø. År om annet hekker den på et lite skjær ved Groholmen ytterst i Mosserosflasken. Ellers hekker den fast de siste ti- årene på Daumannsholmene i Rosfjorden, i Moskjæra naturreservat og Stangskjæra i Storefjorden. Mosserosflasken er et viktig område for disse når det gjelder næringsøk i hekkeperioden.

FIGUR 5 FISKEØRN (SÅRBAR) SES JEVNLIG PÅ JAKT ETTER FISK I OMRÅDET

Tabell 2: RØDLISTE, STATUS FOR ARTER SOM FORKOMMER I OMRÅDET:

CR- kritisk truet, EN- sterkt turet, VU- sårbar, NT- nær truet.

Navn	Vitenskapelig Navn	Rødlitestatus
knekkand	<i>Spatula querquedula</i>	EN
vannrikse	<i>Rallus aquaticus</i>	VU
sivhøne	<i>Gallinula chloropus</i>	VU
tjeld	<i>Haematopus ostralegus</i>	NT
vipe	<i>Vanellus vanellus</i>	CR
rødstilk	<i>Tringa totanus</i>	NT
makrellterne	<i>Sterna hirundo</i>	EN
hettemåke	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	CR
fiskemåke	<i>Larus canus</i>	VU
gråmåke	<i>Larus argentatus</i>	VU
storskarv	<i>Phalacrocorax carbo</i>	NT
fiskeørn	<i>Pandion haliaetus</i>	VU
vepsevåk	<i>Pernis apivorus</i>	NT
sivhauk	<i>Circus aeruginosus</i>	NT
lerkefalk	<i>Falco subbuteo</i>	NT
Tårnseiler	<i>Apus apus</i>	NT
gjøk	<i>Cuculus canoris</i>	NT
tretåspett	<i>Picoides tridactylus</i>	NT
granmeis	<i>Poecile montanus</i>	VU
sanglerke	<i>Alauda arvensis</i>	NT
taksvale	<i>Delichon urbicum</i>	NT

Navn	Vitenskapelig Navn	Rødlistestatus
stær	<i>Sturnus vulgaris</i>	NT
nattergal	<i>Luscinia luscinia</i>	NT
grønnefink	<i>Chloris chloris</i>	VU
gulspurv	<i>Emberiza citrinella</i>	VU

FIGUR 6. FISKEMÅKE (SÅRBAR) HEKKER PÅ GROHOLMEN OG ANDRE SMÅ ØYER I VANSJØ, LETER OFTE ETTER MAT I OMRÅDET

Som sårbare er følgende syv arter klassifisert: vannrikse, sivhøne, fiskemåke, gråmåke, fiskeørn, granmeis, grønnefink og gulspurv. Vannrikse er en svært anonym fugl og er vanskelig å påvise. Den finnes trolig årlig i området. Sivhøne er kun kjent med et funn tidlig på 1970 tallet. Det foreligger ikke noen nye funn

av denne arten. Fiskemåke hekker med noen få par på Groholmen ytterst i Mosserosflasken, ellers er det noen mindre hekkekolonier på Daumannskjæra i Rosfjorden og på Moskjæra (8 -15 par). Gråmåke hekker med noen få par i Vansjø. Begge artene benytter Mosserosflasken til næringsøk og som hvileområde. Dyrket mark i området benyttes av både lokalt hekkende måker, og av måker fra andre områder til næringsøk. Under pågående vår- og høstona kan det være store antall av alle de vanlige måkeartene som beiter på jordene. Svartbak regnes ikke som truet på rødlista, men siden en stor del av verdens bestand (ca. 24 %) finnes i Norge, regnes denne som en nasjonal ansvarsart. Svartbaken hekker årlig på et lite skjær ved Groholmen ytterst i Mosserosflasken. Det hekker også noen spredte par i tilknytning til kolonier av fiskemåker og makrellterner i Vansjø.

For fiskeørner som hekker i tilknytning til Vansjø er Mosserosflasken et viktig næringsområde. Opptil 4-5 voksne fiskeørner kan ses jaktende i området. De tre andre sårbare artene; granmeis, grønnfink og gulspurv knyttes særlig til skog og randsoner til dyrket mark. Granmeis er den mest utpregede skogsarten av disse. Antallet granmeis har gått ned de senere årene. Grønnfink er fortsatt ganske vanlig, og revirhevdende sang høres over mye av området, også ute i det foreslåtte verneområdet. Gulspurv hekker også spredt, men fåtallig langs jordekanter i hele området. Disse tre artene er til stede gjennom hele året.

For arter i kategorien nær truet er det påvist 12 arter. For disse har området ulike funksjoner. Storskarven som ses jevnlig i små antall tilhører underarten mellomskarv (*Sienensis*). Denne underarten har innvandret fra sør og har en annen utvikling enn storskarven (nominatrasen) har på Vestlandet og i Nord-Norge. Det er en stor koloni på Øra (600-1000 par) ved Fredrikstad. Unge individer derfra, som ikke hekker, ses ofte i Vansjø i hele den isfrie perioden. Tjeld ses av og til på søk etter mat på jordene rundt Mosserosflasken, men sjelden ute i selve våtmarksområdet. Det hekker noen få par tjeld på mindre øyer i Vansjø.

Tårnseiler og taksvale ses jevnlig på insektjakt over siv og vannflate i Mosserosflasken. Dette er fugler som hekker i tilknytning til gårder i nærområdet (Vassbygda). På vårtrekket kan det forkomme større mengder tårnseilere og svaler på næringssøk i området.

Stær og sanglerke er mest knyttet til dyrket mark som omkranser Mosserosflasken. Begge artene har vist en stor nedgang i Norge og i dette området i de siste tiårene. Stærflokker kan også overnatte i sivet i området på sensommer og høst.

Gjøken var tidligere ganske vanlig i kulturlandskapet i Østfold. Den har gått mye tilbake i antall. Gledelig er det at den de aller siste årene igjen høres jevnlig i området. Gjøken er en reirparasitt (legger sine egg i andre arters reir). Det er sett at den blir jaget av rørsangere i området. Muligens har den økende bestanden av rørsanger i Vansjø gjort at gjøker som har denne arten som sine prefererte «fosterforeldre» har blitt vanligere i området.

Når det gjelder de tre forekommende rovfuglartene som regnes som nær truet, nemlig; vepsevåk, sivhauk og lerkefalk. Det er særlig for de to sjeldne artene lerkefalk og sivhauk området har stor betydning. Vepsevåken ses jevnlig på våren og hekker trolig i skogsområdene i Vassbygda. Siden den er så spesialisert i sitt næringsvalg (hovedsakelig vepselarver fra bol under bakken) bruker den våtmarksområdet i liten grad.

Lerkefalken hekker trolig årlig i Vassbygda. Den er en høyt spesialisert luftjeger og henter mye av sin føde over våtmarker hvor den jakter på større insekter (øyestikker o.l.) og på svaler og

tårnseilere. Den hekker seint på året. Dette er en tilpasning til at den har unger mens unge svaler og tårnseilere nettopp er blitt flyvedyktige og lettere å fange i luften.

Sivhauken hekker trolig med flere par i Vansjø. Dette er en art som sakte øker sin bestand i Norge. Det er observert par med hekkeadferd ved Mosserosflasken flere ganger. Ellers ses den jevnlig jaktende i området.

Forslag til forvaltningstiltak

Det bør vurderes om det skal innføres ferdselsforbud fra 1 mars til 15 april i området (lik forslaget for Bjørnerødvannet). Det er i denne perioden større mengder svaner, gjess og ender oppholder seg i området. Erfaringsmessig er imidlertid området såpass stort at fuglene ved forstyrrelser bare forflytter seg internt i området. Det vil derfor være viktigere i denne perioden at ferdsel med båt (herunder kano og kajakk mm) begrenses til de eksisterende korridorer fra elva og fra eksisterende båtplasser og direkte ut i Vansjø.

Kantvegetasjonen mot dyrka mark opprettholdes. Den er viktig som skjul, for hekking og skjermer området fra visuelle forstyrrelser.

Tiltak som stimulerer mer beitebruk, grasproduksjon og mer variert jordbruk i denne delen av Våler ville vært gunstig for mange fuglearter. Det er viktig at de forslåtte verneområdene ses i en helhet med dyrka mark, skogteiger m.m. i denne delen av kommunen. Det rike fuglelivet i området er avhengig av denne mosaikken av ulike naturtyper som finnes her.

Økt helikopteraktivitet på Rygge flystasjon medfører mye treningsaktivitet i Vansjøområdet. Lavtflygning med helikopter skremmer vekk fugler som oppholder seg i våtmarkene eller som driver næringssøk på dyrket mark i området. Større fugler som svaner og gjess som skremmes på flukt bruker lang tid før de vender tilbake, eller opptar sin opprinnelige aktivitet. Regulering av den trening med helikopter i lav høyde, bort fra de viktigste områdene for fugl bør innføres.

FIGUR 7 GRÅHEGRE, VANLIG ART OMRÅDET PÅ JAKT ETTER MAT, HEKKER I NÆRHETEN

Tillegg, komplett artsliste for Mosserosflasken med antall registrerte funn av arten og rødlistestatus

Navn	Vitenskapelig Navn	Antall funn	Rødliste
kanadagås	<i>Branta canadensis</i>	5	HI
grågås	<i>Anser anser</i>	10	
grågås, underarten anser	<i>Anser anser subsp. anser</i>	2	
knoppsvane	<i>Cygnus olor</i>	6	
sangsvane	<i>Cygnus cygnus</i>	8	
knekkand	<i>Spatula querquedula</i>	1	EN
brunnakke	<i>Mareca penelope</i>	1	
stokkand	<i>Anas platyrhynchos</i>	3	
krikkand	<i>Anas crecca</i>	5	
toppand	<i>Aythya fuligula</i>	3	
kvinand	<i>Bucephala clangula</i>	5	
laksand	<i>Mergus merganser</i>	3	
storfugl	<i>Tetrao urogallus</i>	1	
tårnseiler	<i>Apus apus</i>	2	NT
gjøk	<i>Cuculus canorus</i>	1	NT
skogdue	<i>Columba oenas</i>	1	
ringdue	<i>Columba palumbus</i>	2	
vannrikse	<i>Rallus aquaticus</i>	1	VU
sivhøne	<i>Gallinula chloropus</i>	2	VU
trane	<i>Grus grus</i>	6	
toppdykker	<i>Podiceps cristatus</i>	11	
tjeld	<i>Haematopus ostralegus</i>	2	NT
vipe	<i>Vanellus vanellus</i>	3	CR
rugde	<i>Scolopax rusticola</i>	1	
enkeltbekkasin	<i>Gallinago gallinago</i>	1	
strandsnipe	<i>Actitis hypoleucos</i>	1	
skogsnipe	<i>Tringa ochropus</i>	3	
grønnstilk	<i>Tringa glareola</i>	1	
rødstilk	<i>Tringa totanus</i>	1	NT
makrellterne	<i>Sterna hirundo</i>	5	EN
hettemåke	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	3	CR
fiskemåke	<i>Larus canus</i>	3	VU
gråmåke	<i>Larus argentatus</i>	2	VU
svartbak	<i>Larus marinus</i>	2	
sildemåke	<i>Larus fuscus</i>	1	
smålom	<i>Gavia stellata</i>	1	
storlom	<i>Gavia arctica</i>	2	
storskarv	<i>Phalacrocorax carbo</i>	4	NT
gråhegre	<i>Ardea cinerea</i>	2	

Navn	Vitenskapelig Navn	Antall funn	Rødliste
fiskeørn	<i>Pandion haliaetus</i>	4	VU
vepsevåk	<i>Pernis apivorus</i>	2	NT
spurvehauk	<i>Accipiter nisus</i>	2	
sivhauk	<i>Circus aeruginosus</i>	2	NT
fjellvåk	<i>Buteo lagopus</i>	1	
musvåk	<i>Buteo buteo</i>	5	
spurveugle	<i>Glaucidium passerinum</i>	3	
hornugle	<i>Asio otus</i>	1	
kattugle	<i>Strix aluco</i>	3	
gjøk	<i>Cuculus canorus</i>	5	NT
dvergspett	<i>Dryobates minor</i>	2	
flaggspett	<i>Dendrocopos major</i>	1	
svartspett	<i>Dryocopus martius</i>	1	
grønnspekk	<i>Picus viridis</i>	2	
tretåspett	<i>Dendrocopos minor</i>	1	NT
lerkefalk	<i>Falco subbuteo</i>	5	NT
vandrefalk	<i>Falco peregrinus</i>	1	
pirol	<i>Oriolus oriolus</i>	1	
nøtteskrike	<i>Garrulus glandarius</i>	2	
skjære	<i>Pica pica</i>	1	
kråke	<i>Corvus cornix</i>	1	
sidensvans	<i>Bombycilla garrulus</i>	1	
toppmeis	<i>Lophophanes cristatus</i>	1	
løvmeis	<i>Poecile palustris</i>	1	
granmeis	<i>Poecile montanus</i>	1	VU
blåmeis	<i>Cyanistes caeruleus</i>	1	
sanglerke	<i>Alauda arvensis</i>	3	NT
låvesvale	<i>Hirundo rustica</i>	4	
taksvale	<i>Delichon urbicum</i>	2	NT
stjertmeis	<i>Aegithalos caudatus</i>	1	
rørsanger	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	4	
spettmeis	<i>Sitta europaea</i>	2	
trekryper	<i>Certhia familiaris</i>	1	
stær	<i>Sturnus vulgaris</i>	2	NT
måltrost	<i>Turdus philomelos</i>	1	
duetrost	<i>Turdus viscivorus</i>	2	
svarttrost	<i>Turdus merula</i>	2	
nattergal	<i>Luscinia luscinia</i>	1	NT
blåstrupe	<i>Luscinia svecica</i>	1	
pilfink	<i>Passer montanus</i>	2	
vintererle	<i>Motacilla cinerea</i>	1	
linerle	<i>Motacilla alba</i>	3	
heipiplerke	<i>Anthus pratensis</i>	1	

Navn	Vitenskapelig Navn	Antall funn	Rødliste
bokfink	Fringilla coelebs	1	
grønnfink	Chloris chloris	4	VU
gråsisik	Acanthis flammea	1	
grankorsnebb	Loxia curvirostra	1	
stillits	Carduelis carduelis	5	
gulspurv	Emberiza citrinella	1	VU
sivspurv	Emberiza schoeniclus	3	

STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN

Postboks 325, 1502 Moss | sfovpost@statsforvalteren.no | www.statsforvalteren.no/ov